

СОЦІОЛОГІЧНІ НАУКИ

Богач Н.В.

студент;

Кругляк М.Е.

кандидат історичних наук, доцент,

Державний університет «Житомирська політехніка»

ЗОБРАЖЕННЯ ЖИТТЯ АФРОАМЕРИКАНЦІВ В АМЕРИКАНСЬКОМУ КІНЕМАТОГРАФІ

Кінематограф від самого свого народження відображав життєві реалії і, звичайно, впливав на них. У першій половині ХХ століття через расові упередження чорношкірі актори не мали доступу до зйомок у фільмах [4]. Проте з часом чорношкіре населення Америки все сильніше проривалося у суспільство білих людей у боротьбі за свої права. Ці слова підтверджує той факт, що між 1960 та 1990 роками кількість чорношкірих людей у кіно збільшилася в рази.

«Місячне сяйво» («Moonlight», 2016) Баррі Дженкінса – справжній прорив у традиції зображення темношкірих людей. Фільм, який несподівано для всіх здобув «Оскар» у 2017 році, будучи малобюджетною стрічкою (всього-на-всього 1,5 млн дол. пішло на створення картини). Було багато тих, хто вважав, що на нагороду заслуговує більш популярний «Ла-Ла-Ленд», а «Місячне сяйво» просто експлуатує теми расизму та гомофобії. Ця гуманістична та емоційна історія з живими образами реальних людей стає близькою і зрозумілою навіть тим, хто ніколи не бував у чорних гетто Маямі – це й робить фільм важливим не лише для окремої спільноти, а й для аудиторії всього світу. Головний герой – чорношкірий хлопчина на ім'я Шарон, що проживає в криміногенному районі Маямі вдвох зі своєю матір'ю-наркоманкою. Три частини стрічки показують еволюцію образу Шарона – від забитого підлітка, якого ображають у школі й до якого немає діла матері, до наркоторговця й кримінального авторитета [3].

Фільм «Судити по совісті» («Just Mercy», 2019) з перших хвилин наштовкує на роздуми про несправедливість і сучасний расизм, який продовжує процвітати і руйнувати життя афроамериканців досі. Мати Браяна Стівенсона, пересічного афроамериканця, проводжаючи сина на нову роботу в південний штат, по-справжньому боїться за нього, боїться,

що його або заарештують, або вб'ють у Монровіллі, де темношкірих не вважають за людей. Але хоробрий ідеаліст Браян свято вірить у букву закону, який стільки років наполегливо вивчав в одному з найпрестижніших університетів світу, і він не хоче працювати на якусь фірму з Волл-стріт, де крутяться великі гроші, тому їде до Алабами, ризикуючи і кар'єрою, і життям, щоб надати якісну юридичну допомогу тим людям, яких несправедливо відправили на страту. Він обирає важку роботу, за яку ніхто не хоче братися, щоб показати, наскільки важливо боротися за людське життя і нагадати нам про його абсолютну цінність. Прикметно, що однією з перших справ адвоката є справа ще одного чорношкірого – Волтера Макміллана, що провів не один рік у камері смертників за безпідставне обвинувачення у вбивстві білої жінки [2].

У фільмі «Паркани» («Fences», 2016), знятий за п'єсою Огаста Уїлсона, змальовується сімейна історія чорношкірих в Америці 1950-х років. Трой Максон живе в Піттсбурзі з дружиною Роуз і сином Корі. Він займається збором сміття в місті, а раніше грав у бейсбол в одній з ліг для чорношкірих. Він переконаний, що не просунувся далі у спортивній кар'єрі виключно через колір шкіри, що частково правильно, хоча і його похилий для бейсболіста вік теж відіграв важливу роль. Ставлення Троя до близьких залишає бажати кращого. Роуз він зраджує з жінкою з бару, і про інтрижку стає відомо, коли та завагітніла. Брата-ветерана Максон використовує заради грошової виплати. А з сином, який відчайдушно шукає уваги і любові батька, у Троя особливо напружені відносини. Корі має шанс на професійному рівні займатися футболом, але татусь відмовляється навіть зустрічатися з представниками команди, не те, що підписувати папери: він не хоче расової дискримінації і в той же час заздрить потенційному успіхові Корі. Настає момент, коли чаша терпіння у всіх переповнена, і Трой доведеться заплатити за кожен поганий вчинок і безсторонне слово.

Паркан, який Трой поступово будує перед своїм будинком, нібито є символом сегрегації, а також загальної психологічної потреби побудувати фортецю, де чорні знаходяться «всередині» й хочуть відмежуватися від світу, де домінують білі. З одного боку, паркан представляє географічні наслідки сегрегації загалом: відгородження чорношкірих, створення етнічної острівності в певних районах. І це пам'ятник цього основного соціального поділу, здійсненого економічною та політичною владою білих. Але Трой також будує паркан сам; це в основному його власне творіння, хоча спочатку Роуз доручає йому його побудувати. Роуз хоче паркан, щоб відгородити її та її сім'ю від зовнішнього світу. Впродовж п'єси та фільму ми бачимо, як персонажі змушені визначати свій світ з точки зору того, наскільки він обмежений расистською системою соціальної та економічної влади

білих. Так, робоче місце Троя, наприклад, організоване відповідно до расової ієрархії, де домінують білі, оскільки керувати сміттєвозами компанії наймають виключно білих чоловіків. Крім того, велика частина промови персонажів спирається на вказівку на їхній статус кольорових людей, щоб описати їхнє становище по відношенню до влади білого. Таким чином, п'єса Уїлсона зосереджена на зображенні того, як расизм структурує повсякденне життя чорношкірих – на прикладі однієї сім'ї 1950-х років. Огорожа розкриває біль, а також прагнення та можливості, яких не мають чорні персонажі. Виставляючи біль, що є основою життя майже всіх героїв, Уїлсон розкриває психологічну складність і надзвичайно напружений характер існування в расистському світі, розділеному головним чином на білих і чорних. У той же час він показує, як цей поділ розділяє самих чорношкірих через біль, якого він їм завдає (наприклад, конфлікт Троя з Корі через його бажання грати у футбол, оскільки батьківство Троя залежить від його минулого досвіду дискримінації у світі спорту) [1].

Підсумовуючи все вищесказане, варто зазначити, що в порівнянні з білими людьми в будь-якій країні життя чорношкірих людей майже не відрізнялося, але жорстока дискримінація та минуле темношкірих людей, що переслідує їх з часів, коли люди з чорним кольором шкіри були рабами для білих людей, робило їхнє життя важким, а іноді й нестерпним. Наразі уряди всіх країн світу прагнуть домогтися рівноправності для людей незалежно від кольору шкіри, а кінематограф спрямований на те, аби показувати, що дискримінація та расизм у сучасному світі неприпустимі. Расизм у розглянутих нами трьох кінострічках виступає головною темою, а мотивом є постійна боротьба чорношкірих за рівноправність, виживання, за право на владу й захист своєї гідності.

Список використаних джерел:

1. Fences by August Wilson. Blackness and Race Relations. URL: <https://www.litcharts.com/lit/fences/themes/blackness-and-race-relations>
2. Just Mercy. URL: <https://justmercy.eji.org>
3. O'Falt C. The Craft of «Moonlight»: How a \$1.5 Million Indie Landed Eight Oscar Nominations. URL: <https://www.indiewire.com/2017/02/moonlight-oscar-nominations-indie-film-best-picture-1201779770/>
4. Schacht K. What Hollywood movies do to perpetuate racial stereotypes. URL: <https://www.dw.com/en/hollywood-movies-stereotypes-prejudice-data-analysis/a-47561660>